

V ŽENSKÝCH ŠATÁCH

ZOLTÁN LESI preložila
Olívia Cselényi Fodorová

[z denníka]
16. september 1943

Posledný záznam som si
urobila ešte ako mladé dievča,
na túre v Alpách: so snežnicami
sme vyšli na vrchol,
zhora je krajina panensky biela.
Obraz ako z pohľadnice,
no tam dole
v údolí sa šíri nenávisť.

Po návrate z Anglicka
som videla nenávistné plagáty
všade. Na reštauráciách
nápisy: psom a židom
vstup zakázaný.

Snažili sme sa ulicami chodiť
bez povšimnutia – no aj tak
nás oplúvali. Cítila som sa
ako postava z nejakej
kriminálky. Netušila som,
či mi ako čistej židovke povolia
účasť na olympijských hrách.

Vďaka Rooseveltovej
pštrosej politike Američania
napokon hry nebojkotovali.
Nenávistné plagáty z okolia
olympijského mestečka
zmizli akoby zázrakom,
až do poslednej chvíle sa tvárili,
že na mne záleží. Keď mi však

predsa len odopreli účasť,
v Nemecku som sa už
nikdy necítila bezpečne.

Ihneď som chcela emigrovať.

Jeden z otcových zákazníkov sa dušoval,
že ma dostane do New Yorku,
no nechal ma v štichu. Dodnes
som mu vďačná
za tie štyri doláre,
s ktorými som prišla do Nového sveta.

10

Pre Amíkov som síce bola
nepriateľ, no nezúfala som,
šetrila som, aby za mnou mohol
prísť aj môj drahý.
Našťastie nebol na zaoceánskom
parníku Saint Louis,
ten nemohol ani zakotviť,
lebo vojna už vypukla.

Gretel Bergmannová

Gretel Bergman, 23-year old queen of the high-jump, is here to stay — and will train for the 1940 Olympics as an American citizen. Unpacking her trunk in a West End avenue apartment in New York city she fondly displayed the 34 medals she won in Germany as champion in sports since the age of 14; yet, "I must come here to get pupils," she said. "I am a finished physical training teacher but non-Aryans are not allowed to train and compete against Aryans in Germany." And following the medals out of the trunk was a framed letter from the reichs sports leader — accompanied by a clipping.

The letter, in German, said that Miss Bergmann's record was not good enough for the Olympic contests and closed with a "Heil Hitler!" The news story told how she had won the woman's high jump championship of Wurttemberg Province and tied the German record of five feet three inches. "There were three places on the team," Miss Bergmann stated unemotionally. "But when I was not allowed to compete Germany was represented by only two in that event. Neither of these girls ever had jumped so high as I had. But they were Aryan."

STELLA WALSHOVÁ

V škole som pretekala s chlapcami,
ktorí ma pre moje svalnaté telo a hrubý krk
volali býk z Montany. Bola som
oblúbená, aj do tanca ma pozývali,
no nemala som záujem, najlepšie
som sa cítila, keď som mohla behať.

Pred olympijskými hrami 1932 v Los Angeles
som síce celé mesiace behala po úradoch,
no tí sráči si môj spis len pohadzovali.
Bez zamestnania mi nedali
občianstvo – tak som si zohnala miesto
v športovom klube v Clevelande.

15

Vyšlo však najavo, že na olympijské hry
môžem ísť, len ak za šport
neberiem plat, preto som to miesto
nemohla vziať. Prácu som však nutne
potrebovala, lebo cestu do LA
som si platila sama.

Prijali ma v Poľskom kultúrnom inštitúte v New Yorku,
štartovala som teda v červeno-bielom.
Potom som zas počúvala, že som
Ameriku zradila. Jedine Babe Didriksonová,
mala radosť, že som Poľka, lebo ako Američanka
mohla štartovať miesto mňa. Vyšla som
na žobrotu, občianstvo mi ešte dlho nedali.

Preteky trvajú len pár sekúnd,
všetko zatieni adrenalín: Hilda Strikeová
ma v Los Angeles zaskočila. Vystrelila zo štartu,

bola silná ako hrom, no nedala som sa.
Predbehla som ju so svetovým rekordom.

Ostatné Polky nechápali, prečo som
po víťazstve taká utiahnutá,
no môj prepotený dres by
odhalil niečo, čo vidieť nesmeli.

Na olympiáde v Berlíne ma porazila Helen Stephensová,
načo ju sprostí poľskí novinári obvinili, že je muž.
Helen nebola žiadna kráska, no ja som ju v šatni
videla. Napokon dokázala, že je žena,
a ten plátok aj žalovala. Myslela si,
že som to spískala ja, preto z pomsty
uviedla, že nemá poňatia, kto je Stella Walshová.

DOROTHY ODAMOVÁ

Skáčem cez šnúru natiahnutú
medzi dva stromy. Je nízko, na záťaž
si beriem do rúk miskú. Nožničky
sú technika, ktorou dokážem
prekvapiť aj seba.
S Richardom teraz žijeme v Suffolku,
teda keď práve nebojuje.

Pred rozbehom na chvíľu zavriem
oči a vidím spievať zbor na
hlavnej stanici v Berlíne. Som dojatá,
no, žiaľ, nie sme to my, Britky, ale belgická
mužská zostava, komu patrí ich pozdrav.
Pre ženy sa neušlo miesta ani v olympijskom mestečku,
môžeme sa tešiť, že sme vôbec tu.

19

Vo chvíli pred rozbehom britskí skalní
v ošiali revú moje meno. Nevyznačená
dráha, na prvý skok sa rozbieham
len tak pokusne, skáčem 162 centi.
Vyššie nevyskočí už nik.
Predsa sa však pokúšame do úmoru
ďalej: Ratjenová a Kaunová, obe
zhadzujú latku. Vyhráva Maďarka Csáková.

Mám striebro, prvá Britka na olympijskom
pedestáli, no ďalší deň moje meno noviny
vôbec nespomínajú. Führer, malý človek
v priveľkej uniforme, mi však blahoželá.
Ktosi ma nabáda, aby som mu jednu strelila,
ešteže som sa toho nechopila.

V Essexe skáčem 166 centi, svetový rekord.
Nezapísali ho, keďže Ratjenová vyhrala
pred rokom skokom 170 centi majstrovstvá Európy
vo Viedni, kam Britov už ani neprizvali.

Oznámila som výboru, že je to podvod,
nech jej odoberú rekord, no nič
sa nedeje. Nemám jej to za zle,
je mi len odporná.

Náš dom zasiahla bomba.

20 Po vojne opäť píšem výboru,
aby mi uznali rekord. Konečne odpovedajú,
nech sa nehnevám, že stratili môj predošlý list,
teraz už budú konať. Zasa sa však nič nedeje,
iba to, že som Richardovi porodila
dve deti a pripravujem sa na olympijské hry 1948.